

Міністерство культури України
Управління культури Черкаської облдержадміністрації

Загверджую»

В.І. Хороший

«25» жовтня 2017 року

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
В ЧЕРКАСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ УЧИЛИЩІ
ім. С.С. ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО**

1. Загальні положення

1.1. Навчальний процес у Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського (надалі – навчальний процес) є системою організаційних та дидактичних заходів, спрямованих на освітньо-кваліфікаційному рівні «молодшого спеціаліста» («молодшого бакалавра») зі спеціальності «Музичне мистецтво» відповідно до чинних державних стандартів освіти вирішувати професійні освітні завдання.

Навчальний процес базується на принципах науковості, наступності, послідовності та безперервності, гуманізмі, демократизмі та індивідуалізації освіти, академічної доброчесності, незалежності від втручання будь-яких політичних, громадських та релігійних організацій.

Навчальний процес організується з урахуванням сучасних інноваційних технологій навчання та спрямований на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної постійно оновлювати свої знання та професійні навички, швидкої адаптації до змін і розвитку в науковій соціально-економічній та мистецькій сферах, організації праці в умовах ринкової економіки, державного та міжнародного права.

1.2. Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу відповідно до кваліфікаційних вимог.

Зміст освіти визначається освітньо-професійною програмою (ОПП), яка є структурно – логічною схемою підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «Музичне мистецтво».

Структурно-логічна схема підготовки – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки «молодшого спеціаліста» («молодшого бакалавра») відповідно до переліку нормативних та вибіркових дисциплін, а також дисциплін з відповідної додаткової кваліфікації із зазначенням обсягу годин, відведених на їх вивчення, форм підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студентів за визначеною системою оцінювання; навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними документами, які регулюють діяльність навчальних закладів, відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних

матеріалах дидактичного спрямування, в організації занять та інших видів навчальної діяльності.

Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин.

Нормативна частина змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти.

Вибіркова частина змісту освіти визначається училищем.

2. Нормативно-правова база організацій навчального процесу

2.1. Організація навчального процесу в Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського базується на Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», державних стандартах освіти, інших законодавчих актах України з питань освіти.

Державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, складовими якого є:

- освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ);
- нормативна частина змісту освіти;
- навчальний план з відповідної спеціалізації;
- екзаменаційні та тестові завдання.

Освітньо – кваліфікаційна характеристика – це основні вимоги щодо якості знань професійних навичок та умінь особи, яка здобуває певний освітній рівень, необхідні для успішного виконання професійних обов'язків.

Навчальний план – це нормативний документ, який складається, на основі освітньо-кваліфікаційної програми та структурно-логічної схеми підготовки і визначає перелік та обсяг нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення за семестрами навчання, форми проведення навчальних занять, семестрового та підсумкового контролю щодо рівня навчальних досягнень студентів.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план.

Навчальний план затверджується директором училища на основі навчального плану, рекомендованого Міністерством культури України для всіх музичних училищ України, погоджений з Департаментом вищої освіти МОН України, Інститутом інноваційних технологій МОН України, Науково-методичною комісією з напрямку «Музичне мистецтво», Державним методичним центром закладів мистецтва і культури Міністерства культури України.

Нормативні початкові дисципліни встановлюються державним стандартом освіти. Дотримання їх назв та обсягів є обов'язковим для навчального закладу.

Перелік вибіркового навчальних дисциплін, їх обсяги, послідовність вивчення, форми проведення навчальних занять, семестрового та підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студента затверджується методичною радою училища. Навчальні програми кожної з вибіркового дисциплін розробляється відповідною цикловою комісією, розглядається методичною радою і затверджується директором училища.

2.2. Організація навчального процесу в Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського здійснюється навчальними підрозділами – цикловими комісіями з відповідної спеціалізації навчання: «Спеціальне фортепіано», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Народні

інструменти», «Хорове диригування», «Теорія музики», «Академічний спів», «Музичне мистецтво естради», а також цикловими комісіями «Природничо-наукова та фундаментальна підготовка», «Загальноосвітня, гуманітарна та соціально-економічна підготовка», «Загальне фортепіано». Основним нормативним документом щодо організації навчального процесу яких є навчальний план.

2.3. Для кожної навчальної дисципліни, яка входить до освітньо-кваліфікаційної програми підготовки, на основі навчальної програми, затвердженої Державним методичним центром навчальних закладів культури та мистецтв Міністерства культури України, училище може розробляти робочі навчальні програми з відповідних дисциплін навчального плану, які розглядаються цикловою комісією або методичною радою училища і затверджуються директором училища.

Структурними складовими робочої навчальної програми дисципліни є:

- тематичний план дисципліни з визначенням обсягів навчальних годин;
- засоби щодо проведення поточного та підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студентів;
- визначений зміст самостійної роботи студентів;
- перелік навчальної методичної літератури.

2.4. Навчання студентів здійснюється за нормативним та робочими індивідуальними навчальними планами.

Індивідуальний робочий план студента складається на кожний семестр і затверджується головою відповідної циклової комісії.

Вибіркові навчальні дисципліни, введені до річного робочого плану та розкладу занять, є обов'язковим для вивчення.

2.5. Училище надає студентам можливість користуватися навчальними аудиторіями, бібліотекою, обладнанням, музичними інструментами, фонотекою та іншими засобами навчання за умовами, визначеними правилами внутрішнього розпорядку, правилами користування навчальними аудиторіями та музичними інструментами.

2.6. За відповідність рівня підготовки студента до вимог державних стандартів освіти (ОПП та ОКХ) відповідають голови відповідних циклових комісій училища.

За виконання затвердженого індивідуального робочого плану відповідає студент.

3. Форми організації навчання

3.1 Навчальний процес у Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського здійснюється у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота студента з виконання індивідуальних завдань, практична підготовка (педагогічна, концертмейстерська, концертно-виконавська, лекторська, роботи з оркестром або хором), контрольні заходи.

3.2 Основні види навчальних занять:

- лекційне;
- практичне;
- індивідуальне;
- семінарське;
- репетиційне.

Інші види навчальних занять визначаються училищем відповідно до вимог поточного періоду навчання.

3.3 Лекція.

3.3.1 Лекція – одна з форм проведення навчальних занять в училищі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу з відповідної навчальної дисципліни складається з інформаційної частини, виконання студентами різного виду практичних завдань, перевірки викладачем рівня навчальних досягнень студентів.

Лекції проводяться викладачами училища у відповідно обладнаних аудиторіях для однієї або більше академічних груп студентів.

3.3.2 Викладач, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний подати перед початком наступного відповідного семестру голові циклової комісії матеріали курсу лекцій (авторський підручник або посібник), контрольні завдання для підсумкового або поточного контролю, передбачені навчальним планом або графіком організації навчального процесу.

3.4 Практичне заняття.

3.4.1 Практичне заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд теоретичних положень з відповідної навчальної дисципліни та формує навички і вміння щодо їх практичного застосування шляхом виконання студентами індивідуальних завдань, визначених навчальними програмами дисциплін.

Практичні заняття проводяться у відповідно обладнаних навчальних аудиторіях. Кількість студентів під час проведення практичних занять визначається навчальним планом. Перелік тем практичного заняття визначається календарно-тематичним планом, складеним на навчальний семестр, який містить у собі визначення годин, відведених на кожну тему, обсяги урочної та самостійної роботи студентів, перелік завдань різного рівня складності.

3.4.2 Практичне заняття включає проведення поточного контролю знань, навичок та вмінь, обговорення під час занять основних проблем навчального матеріалу, визначених викладачем, розв'язання студентами практичних завдань, перевірка викладачем їх виконання та оцінювання результатів.

Оцінки, отримані студентом під час виконання практичних завдань та під час проведення занять з відповідної навчальної дисципліни, враховуються при виставленні підсумкової семестрової оцінки.

3.5 Індивідуальні заняття

3.5.1 Індивідуальні навчальні заняття проводять з переважної кількості дисциплін циклу «Професійно-практична підготовка», окремих дисциплін циклу «Природничо-наукова та фундаментальна підготовка» та «Вибіркові дисципліни», у тому числі циклу дисциплін з додаткової кваліфікації.

Індивідуальні заняття проводяться за окремим розкладом, який складається викладачем, враховуючи розклад занять з групової форм навчання і який затверджується на кожний навчальний семестр.

Індивідуальні заняття проводяться у відповідності з переліком дисциплін, зазначених у навчальному плані, у якому передбачена така форма занять і визначений обсяг годин, форма контролю рівня навчальних досягнень студентів і послідовність вивчення зазначених навчальних дисциплін.

Зміст індивідуальних занять визначається навчальною програмою дисципліни та індивідуальним робочим семестровим планом студента. Індивідуальні заняття з переліку дисциплін «Професійно-практична підготовка» в музичному училищі забезпечують підготовку студента до державної атестації (державних екзаменів) за відповідною спеціалізацією спеціальності «Музичне мистецтво» та присвоєння відповідних кваліфікацій освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» («молодший бакалавр»).

3.5.2 Самостійна робота студента музичного училища є складовою в опануванні циклів дисциплін загальноосвітньої, професійно-практичної, природничо-наукової та фундаментальної підготовки, а також дисциплін з додаткової кваліфікації.

Самостійна робота є продовженням лекційних, практичних та індивідуальних занять студента у набутті професійних знань, навичок і вмінь, які формують спеціаліста відповідного кваліфікаційного рівня.

3.5.3 Самостійна робота студента із засвоєння музично-виконавського і музично-теоретичного матеріалу може виконуватись у наданих йому спеціальних аудиторіях, бібліотеці або фонотеці училища, а також у домашніх умовах.

3.5.4 Навчальний матеріал, включений до індивідуального плану студента і засвоєний ним як під час індивідуальних занять, так і самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни, виноситься на поточний (не менше одного разу на семестр) та підсумковий семестровий контроль.

3.5.5 Практична підготовка студентів музичного училища за кваліфікацією «Викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів», організовується протягом навчання у 5-8 семестрах (не менше однієї години на тиждень). Базою для педагогічної практики студентів є студія педагогічної практики, діяльність якої обумовлена відповідним Положенням про студію педагогічної практики Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемовського.

Концертно-виконавська, концертмейстерська, лекторська практики, а також практика роботи з хором, оркестром, ансамблем, як правило, організовується у концертних залах училища (органній залі та оркестрово-репетиційній залі), а також на концертних майданчиках міста та області.

3.6 Контрольні заходи.

3.6.1 Контрольні заходи включають поточний рубіжний, семестровий та підсумковий контроль рівня навчальних досягнень студентів училища.

Поточний контроль здійснюється під час проведення академічних концертів, індивідуальних, практичних, лекційних, семінарських занять, а також під час проведення директорських контрольних робіт та рубіжних атестацій рівня навчальних досягнень студентів, які проводяться не менше одного разу на семестр. Форма проведення поточного контролю та критерії оцінювання рівня знань, навичок та вмінь визначається відповідною цикловою комісією.

Рубіжний контроль (рубіжна атестація) рівня навчальних досягнень студентів училища проводиться раз на семестр з усіх навчальних дисциплін відповідного курсу навчання згідно із затвердженим графіком організації навчального процесу. Оцінки рубіжної атестації вносяться до журналу обліку успішності та відповідної відомості і затверджуються заступником директора з навчальної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання студентів як на окремому етапі навчання (1-7 семестри), так і на відповідному освітньо-кваліфікаційному рівні (8 семестр).

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію (державні экзамени) студента.

Училище може використовувати різні форми підсумкового контролю після завершення індивідуальних, практичних та лекційних занять з певної дисципліни, їх результати враховувати при виставленні підсумкової оцінки.

3.6.2 Семестровий контроль

3.6.2.1 Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену, семестрового диференційованого заліку або заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і у терміни, визначені навчальним планом (робочим навчальним планом) та графіком організації навчального процесу відповідного навчального року.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу, набутті професійних музично-виконавських навичок та вмінь з кожної окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід.

Семестровий диференційований залік є формою семестрового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу з певної навчальної дисципліни виключно на підставі результатів виконання студентом індивідуальних завдань та виконаних тематичних та директорських контрольних робіт з переліку дисциплін, які не входять до навчальних дисциплін музично – виконавського спрямування, з яких оцінка виставляється за результатом виконання студентом концертної програми визначеного обсягу. Перелік вимог щодо змісту концертного виступу затверджується відповідною цикловою комісією на початку кожного навчального семестру.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного контролю за рівнем його навчальних досягнень протягом семестру. Семестровий залік планується, зазвичай, у разі відсутності модульного контролю та екзамену і не передбачає обов'язкову присутність студента.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку) лише за умов виконання ним всіх видів робіт, передбачених навчальним планом, навчальною програмою, графіком організації навчального процесу індивідуальних робочих планів на семестр з кожної навчальної дисципліни. У разі наявності у студента незадовільних оцінок (як правило, не більше двох) Педагогічна рада приймає рішення щодо умов допуску або не допуску студента до складання семестрових екзаменів з відповідним встановленням терміну ліквідації академічної заборгованості або відрахування зі складу студентів училища.

3.6.2.2 Екзамени складаються студентами у період семестрових екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом та графіком організації навчального процесу на відповідний навчальний рік. Училище може встановлювати студентам індивідуальний термін складання заліків та екзаменів.

При використанні модульного контролю екзамени можуть не проводитись, окрім дисциплін виконавського спрямування.

Екзамени проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів та студентів на пізніше, ніж за три тижні до початку сесії.

3.6.2.3 Результати складання екзаменів та диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») для всіх навчальних дисциплін крім циклу загальноосвітньої підготовки, де рівень знань оцінюється за дванадцятибальною шкалою (12,11,10 балів – «відмінно»; 9,8,7 – «добре»; 6,5,4 – «задовільно»); результат заліків - за двобальною шкалою («зараховано», «незараховано»).

Результати екзаменів, диференційованих заліків і заліків вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки успішності студента, його особистої картки та семестрової відомості успішності кожного курсу з кожної спеціалізації.

Студенти, які одержали під час екзаменаційної сесії або за підсумками семестрової успішності більше двох незадовільних оцінок відраховуються, як правило з числа студентів училища. Питання їх відрахування чи не відрахування розглядається Адміністративною радою училища з ухваленням рішення, на підставі якого директором училища видається відповідний наказ.

Студенти, які під час екзаменаційної сесії отримали не більше двох незадовільних оцінок, отримують право ліквідувати академзаборгованість до початку наступного семестру у відповідності із затвердженим графіком. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз – викладачеві, другий – комісії, яка створюється заступником директора з навчальної роботи.

Студенти, які не з'явилися на екзамен або ліквідацію академзаборгованості без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

3.6.3 Державна атестація студента

3.6.3.1 Державна атестація (державні екзамени) здійснюються державною кваліфікаційною (екзаменаційною) комісією училища (далі ДКК) після завершення студентом навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «молодшого спеціаліста» («молодшого бакалавра») з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-кваліфікаційної підготовки вимогам ОПП та ОКХ.

ДКК та державна екзаменаційна комісія створюються та виконує свої функції згідно затверджених Положення про державну кваліфікаційну комісію та державну екзаменаційну комісію Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемівського, розкладу державної атестації (державних екзаменів).

3.6.3.2 Результати складання державної атестації (державних екзаменів) оголошується у день складання кожного екзамену після оформлення відповідного протоколу державної екзаменаційної комісії.

Студенту, який склав усі державні екзамени згідно вимог ОПП підготовки, рішенням ДКК присвоюється відповідна кваліфікація та видається документ про освіту.

Студенту, який отримав оцінки «відмінно» не менше ніж із 75 відсотків усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом з відповідної спеціалізації, а з інших дисциплін отримав оцінки «добре» і склав державні екзамени з усіх дисциплін з оцінкою «відмінно», видається документ про освіту з відзнакою.

4 Навчальний час студента

4.1 Навчальний час студента визначається кількістю облікових годин часу, відведених для здійснення програми підготовки «молодшого спеціаліста» («молодшого бакалавра»).

Обліковими одиницями навчального часу студента є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, навчальний рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу, яка становить, як правило, 45 хвилин. Дві академічні години утворюють академічну пару. Між академічними годинами занять встановлюється перерва не менше 5 (п'яти) хвилин.

Навчальний день – складова частина навчального часу студента тривалістю, як правило, не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 54 академічних годин (18 кредитів). Кредит – три академічні години навчальних занять.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, що закінчується семестровим підсумковим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом та графіком організації навчального процесу на відповідний навчальний рік.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року.

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю у кожному навчальному семестрі, вихідних, святкових та канікулярних днів. Тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів.

4.2 Допускається у порядку, встановленому відповідним положенням, вільне відвідування лекційних занять для студентів 3-4 курсів навчання. Відвідування інших видів занять є обов'язковим для студента.

5 Робочий час викладача (концертмейстера)

5.1 Робочий час викладача (концертмейстера) визначається обсягом його навчальних та виховних професійних обов'язків.

5.2 Обсяг навчальних занять, доручених для проведення конкретному викладачеві або концертмейстеру, виражений у облікових (академічних) годинах, визначає навчальне навантаження викладача (концертмейстера) на навчальний рік і затверджується директором училища на підставі спільного засідання Адміністративної ради та профспілкового комітету училища.

5.3 Тривалість робочого навчального часу викладача протягом навчального року має становити не більше 1440 годин (при обліковій ставці – 720 академічних годин), концертмейстера – не більше 1920 (при обліковій ставці – 960 академічних годин).

5.4 Графік робочого часу викладача (концертмейстера) на тиждень визначається розкладом групових (лекційних та практичних) занять затвердженим директором училища та індивідуальних занять, затвердженим заступником директора з навчальної роботи.

5.5 Права та обов'язки викладача і концертмейстера Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемівського регламентуються затвердженими посадовими

обов'язками, правилами внутрішнього розпорядку та трудовим договором колективу училища.